СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 29. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5 ЛЮТОГО 1948. No. 29. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY , 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРИЗНАЧЕНО ЩЕ $350 МІЛЬЙОНІВ НА НАУКУ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

Вашингтон, 3 лютого. — Палата репрезентантів ухвалила подавляючою більшістю голосів вінсигнувати нових $350,-000,000 на шкільну науку й інший вишкіл ветеранів, щоб дати їм спромогу найти собі відповідне становище. Обі партії, розуміючи, що це виборчий рік, радо піднесли до $75 місячно платню для нежонатих ветеранів, а до $105 для подружених, які мають одну дитину. Хто має більше людей на утримання дістане $120 місячно. Досі самітні діставали по $65, а жонаті до $90 місячно. Коли взяти під увагу ще інші платні, самітний ветеран дістане тепер до $250 місячно, а жонатий до $350. Сенат ухвалив дещо відмінні постанови, тому нерівності мусять бути вирівнані на конференції обох палат конґресу.

ПІВТОРА МІЛЬЙОНА НА СТИПЕНДІЇ НА АТОМОВІ СТУДІЇ

Вашинґтон. — Комісія Атомової Енерґії Злучених Держав призначила $1,500,000 на стипендійний фонд для розсліду атомової енерґії. З цього фонду буде розданих 150 стипендій для студентів, які вже покінчили унівесрситети і віддаються дальшим студіям фізики, хемії, математики, геолоґії й металурґії, коли вони хочуть осягнути докторат. Крім того дістануть стипендії на дальшу науку такі, що вже мають докторати. Фондом завідує Краєва Академія Наук.

ДИСКУСІЯ НАД СКИТАЛЬНИКАМИ В СЕНАТІ ВІДЛОЖЕНА ДО 1 БЕРЕЗНЯ

Вашинґтон. — Сенат одноголосно рішив перенести кінцеву дату для дискусії над звітом про переміщених людей з 10 лютого до 1 березня. Звіт зладила правнича комісія у підготові до білу Стратона.

ПАЙКУВАННЯ МЯСА ПЕРЕПАЛО В СЕНАТСЬКІЙ КОМІСІЇ

Вашинґтон. — В банковій комісії сенату перепав при голосуванні бил, щоб поробити підготову і приладити апарат для поновного пайкування мяса. Бил був внесений сенатором Ралфом Фландерсом.

УСПІШНИЙ ЕКСПОРТ БАРАБОЛЬ

Вашинґтон. — Департамент рільництва виявив вдовілля з дотеперішнього способу вивозу американських бараболь для заморського вжитку. Стверджено, що лише мала кількість їх зінсувалася в дорові. Минулого року вивезено 10,500,000 бушлів солодких бараболь. Тепер висилають 2,-330,000 бушлів бараболь до Франції й Італії.

ПІВДЕННІ СТЕЙТИ ГРОЗЯТЬ РЕВОЛЬТОЮ ПРОТИ ТРУМАНА

Вашинґтон. — Демократичні організації з південних стейтів грозять револьтою проти Трумана при надходячих виборах за те, що він домагається переведення 10 точок для поширення громадянських вольностей. Південні стейти мають подекуди більшість чорного населення, яке, коли б було зрівнане цілковито з білими, могло б посягнути по владу.

ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗНИЖКОЮ В ПЛЯНІ МАРШАЛА

Вашинґтон. — Департамент стейту одверто остеріг конґрес, що коли б конґрес обтяв $6,-500,000,000 з буджету на біжучий рік, тоді ввесь Плян Маршала буде загрожений. Департамент стейту передав сенатській комісії закордонних справ подрібні обрахунки видатків на програму видужання Европи на перших 15 місяців.

АФП ХОЧЕ ПРИЙНЯТИ ҐВІЛЕРА ЗА ПОЛІТИЧНОГО ДОРАДНИКА

Маямі. — На нарадах екзекутивної ради Американської Федерації Праці прийнято як політичного дорадника бувшого сенатора Буртона Ґвілера, з Мон.... Він мав би керувати передвиборчою акцією, щоб недопустити до перевибору конґресменів, які голосували за прийняття білу Тефта-Гартлія. Ґвілер має дістати платню $20,000 річно. — З Вашинґтону наспіли вісті, що Ґвілер ще не рішився прийняти оферовапе йому становище.

КОМУНІСТИ ВОРОГАМИ КОНҐРЕСУ

Вашинґтон. — Предсідник палати репрезентантів Джозеф В. Мартин, ствердив, що комуністи намагаються знищити конґрес. Це сказав він у промові на конвенції дрібних бизнесовців і заявив, що конґрес буде висліджувати і ставити під суд зрадників, які вислугуються чужинній державі, і це „єдиній державі, з якою може прийти до війни". Мартин висловив переконання, що обі палати конґресу переведуть відповідні закони для розправи зо зрадниками.

МАНЕВРИ ПАРАШУТИСТІВ СЕРЕД СНІГІВ

Пайн Кемп, у стейті Ню Йорк. — В тутешнім військовім таборі переводять маневри парашутового війська, щоб заправити їх до нападів серед глибоких снігів. Цілий батальйон парашутових вояків зіскочив з 15 літаків Ферчайлда з висоти 800 стіп на сніг, глибини дві й половину стопи.

НЕ МАЄ ТОПЛИВА, ПОДАРУВАВ ДІМ КОМІРНИКАМ

Ню Йорк. — Сеймюел Яхтер, власник двоповерхового деревляного дому під ч. 210 Іст при 53 вулиці в Брукліні, не міг ніяк дістати нафти на отоплювання дому і тому рішився на знаменний жест. Покликаний до суду за неотоплювання, він заявив, що дарує на власність своїм комірникам дім, за який він заплатив $8,500 перед 5 роками. Дім приносить комірного $103 кожного місяця.

Злучені Держави затримають повітряні бази на Азорах на пять років

Вашинґтон, 3. лютого. — Злучені Держави затримають ще на 3— років повітряні бази, які вони дістали від Португалії під час війни. Нову умову з Португалією підписано вчора, як це оприлюднює департамент стейту. Бази на Азорах є ланкою для військового летунства між Америкою й Европою.

Оприлюднення нового договору під теперішній час звертає на себе загальну увагу тому, що Совети раз-у-раз протестують проти американських станиць в Европі та на Середньому Сході. Америка вже формально відкинула совєтський протест проти встановлення американської повітряної бази в Триполітанії, в Північній Африці, а тепер саме дістала новий формальний протест від Советів в справі полетів американських літаків понад Японське море, ніби то за те, що ці літаки провірюють який набір везуть російські кораблі.

БРАЗИЛІЯ МАЄ ЦИКЛОТРОН

Сан Павльо, Парана, Бразилія. — Проф. Марсельо Дамі Суза, з університету Сан Павльо, оприлюднив вістку, що другий найбільший у світі циклотрон буде приміщений там уже незабаром і тоді Сан Павльо стане важним осередком для дослідів над атомовою енергією. Циклотрон прибув уже з Злучених Держав. Його вжиють головно для продукції радіо-активних елементів для лікування недуги пістряка.

ЕВРОПЕЙСЬКІ РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ПІДПИРАЮТЬ ПЛЯН МАРШАЛА

Маямі. — На засіданні екзекутивної ради Американської Федерації Праці виявлено, що робітничі юнії з 16 европейських країн зберуться наступного місяця в Брукселі, в Бельгії, щоб нарадитися над способами підтримки Пляну Маршала для видужання Европи. Містопредсідник АФП, Метю Вол, виявив, що зорганізоване робітництво трьох країн вже заявило свою згоду підтримати Плян Маршала. АФП не скриває своїх намірів співпрацювати з европейськими юніями для поборювання совєтської тиранії. На конференції в Брукселі будуть репрезентовані юнії з Франції й з Англії, а це причиниться до вияснення їх становища до Світової Федерації Робітничих Юній, яку опанували комуністи. При цій нагоді Вол виявив невдоволення з політики американського військового уряду в Німеччині супроти німецького робітництва. Ця політика доводить до цього, що большевики опановують німецькі юнії, а АФП не може ніяк цьому протиділати.

Большевицькі інтриґи проти скитальників в Німеччині

ПІДБУРЮЮТЬ НІМЦІВ ПРОТИ СКИТАЛЬНИКІВ, А СКИТАЛЬНИКІВ ПРОТИ АМЕРИКАНЦІВ.

Провокації та інтриги в таборах „ДіПі".

Берлін, 3. лютого. — Американські військові власті мають документальні докази на широко закроєні большевицькі інтриґи в справі т. зв. переміщених осіб різних національностей в західній Німеччині. Перш за все большевики докладають всіх зусиль, щоби підбурити місцеве німецьке населення проти скитальників. Видавана большевиками німецька преса в совєтській зоні друкує безупину статті про „катастрофальні наслідки толеранції 700,000 політичних збігців в американській та британській зонах Німеччини, що руйнують німецьке господарство і як галапаси живуть рештками резерви харчів, відбираючи їх від німецького населення". Большевицькі агенти в західних зонах зі свого боку докладають усіх зусиль та використовують всілякі подлі засоби, головно провокації, щоби представити скитальників як злочинців. Рівночасно і після того як большевицька пропаганда за поворотом „на родіну" не мала жодного успіху і як західні союзники відкинули большевицькі домагання примусової репатріяції, большевицькі агенти та провокатори всіляко намагаються підбурювати самих скитальників проти Америки та Англії, підшиваючись під всіляких „патріотів". Американська розвідча служба стверджує теж на підставі документів большевицькі намагання вести розкладову роботу серед самих збігців, щоб знищити їх морально, якщо не пощастило знищити фізично. Виявлені злочинні інтриґи большевиків в справі скитальників ще більше наглять справу остаточної розвязки проблеми переміщених осіб та їх якнайшвидшого переселення на постійне у вільні країни. Секретар Підготовчої Комісії ІРО в Женеві сьогодні заявив, що 157,000 скитальників в Европі вже мають полагоджені всі еміграційні формальности і потребують допомоги ще тільки в транспорті.

ЗВЕРНЕННЯ ВІЛЬГЕЛЬМІНИ ДО АМЕРИКИ І БРИТАНІЇ В СПРАВІ ІНДОНЕЗІЇ.

Голандська королева говорить про „кінець колоніяльности" та заповідає піддержку пляну Маршала.

Гаґа, Голандія, 3. лютого. — Голандська королева виступила сьогодні з радіопромовою з англійській мові та звернеиі до Америки і Великої Британії. Вільгельміна говорила про зміни, які мають наступити в стосунках між Голандією та Індонезією, заявляючи, що „колоніяльність вже вмерла" та що новостворені Злучені Держави Індонезії можуть тепер у великій мірі причинитися до успіху Пляну Маршала. Переповідаючи коротко історію подій, що попередили теперішне положення, Вільгельміна виявила свою радість, що колишні голандські колонії творять тепер одну федеральну державу, що зможе відіграти важливу ролю в загальній відбудові світу і дати головно великий вклад в успішне здійснення Пляну Маршала. Стверджуючи, що населення Індонезії ще не цілком звільнене від небезпеки терористів, Вільгельміна висловила надію, що Злучені Держави Індонезії при голандській допомозі вже швидко будуть дійсністю і тоді вони теж зможуть зайняти своє місце в Організації Обеднаних Націй.

НАПРУЖЕННЯ НА ІРАНСЬКО-СОВЄТСЬКОМУ КОРДОНІ

Теґеран, Іран, 4. лютого. (ЮП) — В Ірані помітне велике напруження, що повстало внаслідок совєтського обвинувачення, мовляв Америка приготовляє в цій країні свою військову базу проти Совєтського Союзу. Верховна Військова Рада відбула сьогодні надзвичайне засідання, на якому шеф генерального штабу, ген. Алі Размара, повідомив, що він є в постійному звязку з 20 іранськими військовими форпостами на північному кордоні, з огляду на тривожні повідомлення про підозрілі рухи совєтських військ. Премієр Ібрагім Макімі заявив, що уряд підготовляє відповідь на совєтську протестаційну ноту і вона вже завтра буде готова. Діючий шеф американської військової місії, полковник Ричард Мар, рішучо заперечив совєтські обвинувачення. Рівночасно совєтська урядова агенція ТАСС повідомила з Табріз, з північного Ірану, мовляв американські військові пілоти в уніформах торговельної авіяції працюють на краєвих лініях іранської авіяції.

ЩЕ ПРО КОНТРАБАНДУ КОМУНІСТИЧНИХ АГЕНТІВ ДО ПАЛЕСТИНИ.

Лондон, 4. лютого. — Сер Ґолфрі Колінс, комісар інтернованих на острові Кипр 15,000 нелеґальних жидівських еміґрантів зі Совєтського Союзу та опанованих ним країн до Палестини, заявив сьогодні, що біля цих еміґрантів не знайдено конкретних доказів, які переконували б, що між ними є багато комуністичних агентів, як це подано в пресі на підставі тверджень британського уряду. Проте, речник британського міністерства закордонних справ сьогодні знову потвердив, що подані до преси інформації є рішучо провірені і вони повністю покриваються з виявленою документами правдою.

Рівночасно у Вашинґтоні департамент стейту потвердив, що він одержав від британського уряду точні інформації, що на кораблях Пан Йорк і Пан Кресцент, які в грудні виїхали з Чорного моря, везучи до Палестини 15,000 нелеґальних жидівських еміґрантів, є багато спеціяльно дібраних і висланих комуністичних агентів. Докищо, департамент стейту здержався від будьяких власних коментарів на цю тему.

МАСОВИЙ СТРАЙК В НІМЕЧЧИНІ

1,500,000 РОБІТНИКІВ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ХАРЧОВИХ НЕДОСТАЧ

Франкфурт над Майном, Німеччина, 4 лютого. В британсько-американській злучених зонах Німеччини вчора були покинули роботу біля 1,500,000 робітників, протестуючи проти малих харчових приділів. Протест був звернений не проти окупаційних властей, але проти німецького самоуправління, що не потрапило відповідно унормувати харчового положення. Американський військовий ґубернатор, ген. Л. Д. Клей, промовляючи до німецької краєвої Ради (Лєндеррат) в Штутґарді заявив, що він не має жодних критичних завваг щодо того роду робітничої акції, бо він вважає її за „справді демократичну". Проте, маніфестаційний страйк проблеми в нічому не розвяже а залишення праці хочби тільки на один день матиме неґативні наслідки для відбудови Німеччини. Згідно з повідомленням агенції Асошієйтед Прес страйк закінчено опівночі. З американського боку стверджується, що протестаційний страйк не був наслідком будьякої комуністичної акції та що він має справді свої глибокі причини в теперішньому положенні країни.

ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Штутґарт, Німеччина, 3 лютого. Американський військовий ґубернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей, вияснив сьогодні німецькій Краєвій Раді цілі та форми твореного т.зв. економічного уряду для злучених американської і британської зон Німеччини. Ген. Клей заявив, що це є тільки тимчасова форма державної організації західної Німеччини і вона „у відповідний час" буде заступлена іншою формою конституційної влади. За творення цего тимчасового уряду Німеччини американські і британські військові власті перебирають повну відповідальність, заявив ген. Клей.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОТИ ДОГОВОРУ З АМЕРИКОЮ

Рим, 3 лютого. Італійська комуністична преса заповідає сьогодні, що італійський парлямент відкине підписаний вчора американсько-італійський договір приязні, торгівлі і мореплавства, бо цей договір, мовляв, „відкриває ворота Італії для американських трестів". При цій нагоді італійські большевики знову накидуються на Америку за її допомогу.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІДСТАВКИ ІНДІЙСЬКОГО УРЯДУ

Ню Делгі, Індія, 3 лютого. Провідники соціялістичного крила гіндуської конгресової партії видвигнули сьогодні формальне домагання відставки домініяльного уряду, як „символічну покуту за лихе діло" вбивства Магатми Ґанді.

РІШАЄТЬСЯ ДОЛЯ ДЕ ВАЛЕРИ

Дублін, Ірляндія, 4 лютого. Сьогодні в цілій Ірляндії відбуваються вибори, що будуть найважчою пробою для премієра де Валери за всі 16 років його влади. Вислід виборів важко передбачити, бо де Валера має багато своїх старих прихильників, тоді як за його противником Мек Брайдом йде передівсім ентузіястична молодь. Обидва контраґенти вчора ввечорі виголосили ще останні передвиборчі промови.

ТВЕРДОЛОБІ НІМЦІ ДУМАЮТЬ, ЩО АМЕРИКАНЦІ ЖИВУТЬ ЇХ КОШТОМ

Берлін, 4 лютого. Переведена американським військовим управлінням анкета в цьому місті виказує, що 30% німців думають, що американські окупаційні війська живуть на кошт німців і ще навіть збагачуються в Німеччині, хоча в дійсності Америка не тільки повністю сама покриває потреби своїх військ в Німеччині, але ще й забезпечує харчами та іншими добрами самих німців.

НА 18-го БЕРЕЗНЯ БОЛЬШЕВИКИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ПЕРЕВОРОТ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 4 лютого. Зі зближених до совєтського військового управління німецьких комуністичних джерел натякають, що в дні 18-го березня в Берліні „спонтанно" буде проголошений німецький парлямент, що мало б бути початком совєтсько-американського „последного бою" за Німеччину. На день 18 березня припадає річниця німецької революції з 1848 року і на цей день теж скликається конґрес большевицького „всенімецького обєднання". 18 березня згаданий теж у відкритому британцями тайному большевицькому „Протоколі М" як дата генерального політичного страйку в західних зонах. Звичайно, до 18 березня могли б ще заіснувати події, що заставили б большевиків з цього пляну зрезиґнувати, або його відложити.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС ЗА „ЗМОВУ ПРОТИ ДЕРЖАВИ" В МАДЯРЩИНІ

Будапешт, 3 лютого. (ЮП) —Сьогодні тут почався судовий процес проти 14 осіб, між ними соціялістичного премієра Карла Пеєра, всіх обвинувачених в „змові проти держави". Пеєра і двох інших обвинувачених судять позаочно, бо тим пощастило своєчасно втекти. Між обвинуваченими є теж одна американка, секретарка кореспондента Асошієйтед Прес.

БРИТАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ДО РУМУНІЇ

Лондон. 3 лютого. Сьогодні тут проголошено протестаційну ноту британського уряду до румунського проти порушування мирового договору. В ноті стверджується, що комуністичний румунський уряд не респектує гарантованих мировим договором вольностей, переслідуючи політичну опозицію в країні. Подібний протест проти внутрішнього комуністичного терору в Румунії зложив теж американський департаменту стейту.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МИДЛТОН ПРО СОВЄТСЬКИЙ „РАЙ"

Чи Совєти можуть тепер піти війною проти Злучених Держав?

На це питання відповідає Дру Мидлтон в Ню Йорк Таймс, розпочинаючи тим довшу серію статей про те, що діється у Совєтах. Мидлтон був висланий свого часу до Москви як кореспондент часопису Ню Йорк Таймс. Його репортажі були писані в обережній формі. Тільки вряди-годи перепхав він дещо цікавішого від цього, що передають московські офіційні газети „Правда" та „Ізвєстія", в яких, як відомо, мало правди і мало вістей. Ці дрібні „ухили" не подобались Кремлеві й як тільки Мидлтон виїхав в травні 1947 року на вакації, вже його більше до Совєтів не впустили. Тепер він доповняє свої давні репортажі тим матеріялом, який він збирав в Москві й записав собі, але через совєтську цензуру не міг пересилати.

Мидлтон доказує в першій своїй статті, що Совєти не можуть тепер вести агресивної війни з такою потугою, як Злучені Держави. Він каже, що такий стан триватиме ще яких 10 років. Очевидно, що і в цьому часі Совєти можуть підбивати слабші народи чи держави, що вони і роблять, надаючи цьому той чи інший „мирний" вигляд. Економічні та інші причини, чому наразі Совєти неспосібні воювати з Америкою, а про які пише Мидлтон, назагал відомі. Проте читаючи про ці совєтські недомагання, прямо вірити не хочеться, як така держава може існувати.

Мидлтон пише, що все це, що передає совєтська пропаганда про „щасливе" життя в Совєтах, є фантазією большевицьких агітаторів. Таке життя може бути в Совєтах у найкращому випадку мрією, яка може колись, за які сотки років, здійснитись, якщо хто такий наївний, що може таке припускати, приглядаючись теперішній совєтській дійсности. Проте, завважує Мидлтон, Кремль таки зумів вбити в голови великої частини молодого покоління, що в Совєтах краще живеться, ніж деінде в світі. Тому теж Кремль так дуже винищує старе покоління, чи те молодше, яке бачило культурний світ, змагаючи до цього, щоби було в Совєтах якнайменше таких, які знали б інше життя. Та навіть у цих обставинах, пише Мидлтон, треба Кремлеві держати постійно аж 20 дивізій тайної поліції й 10 мільйонів людей в концентраційних таборах, щоби не було бунту в совєтському „раю".

В Совєтах немає щасливих і вдоволених людей крім цього гуртка урядовців, які творять владу і з неї живуть. Найнещасливіші є ці, що творили революцію з великими надіями, що здійсняться їхні великі ідеали. Вони, як пише Мидлтон, думали будувати „палату для народу", а вийшло на таке, що „збудували тюрму". Теж повний іронії запит дядька на політичному мітінгу: Та скажіть, будь ласка, чи ми вже досягли соціялізму, чи ще буде гірше?

Дотеперішня практика виявляє, що в Совєтах таки іде до гіршого. Тому справжнє поліпшення долі 200 мільйонів совєтських рабів може наступити тільки тоді, коли провалиться Кремль і визволяться люди і народи.

„Свіжа кров" виправдує надії

Американські українці, розгортаючи після другої світової війни широку допомогову акцію для нової української еміграції в Европі, керувалися не тільки чисто гуманітарними почуваннями та сентіментами до своїх знедолених братів, але теж деякими власними громадськими міркуваннями та інтересами. Вони для кожного очевидні. Йшло про те, щоби нашу американсько-українську громаду відсвіжити та оживити новими силами зі Старого Краю, здобути для неї по можності якнайбільше „свіжої крови", якої вона справді дуже потребує.

Потреби „свіжої крови" для американсько-української громади більше ніж наявні. Наща громада тут складається в основному з двох генерацій, старої і молодої, але без відповідної перехідної „середини". Стара генерація — це в більшості стара еміграція, що два, три і більше десятки років тому приїхала до Америки і тут натуралізувалася. Молода генерація — це вже тут роджені і виховані діти старих імігрантів. Не треба аж надто бистрого спостерігача, щоб ствердити це своєрідне ідейно-духове віддалення між цими двома генераціями, що повстало внаслідок виховання та обставин. Справа цілком природна. Стара генерація в багатьох випадках думає категоріями Старого Краю, з якого вже давно виїхала та в якому за цей час зайшли теж величезні зміни. Нова генерація — має на всі ці справи свій вже американсько-український погляд. В останніх двох десятках років майже не було нової української іміграції до Злучених Держав і тому теж повстала своєрідна прогалина між старою і новою українськими генераціями в Америці. Тому теж покладано великі надії на „свіжу кров", на доплив нової української іміграції, що мала б стати новим важливим фактором в нашому загальному американсько-українському житті. Сьогодні вже можна вносити, що ці надії не були безпідставні та що „свіжа кров" починає їх виправдувати.

Протягом останніх двох років на американському континенті опинилось вже кількасот нових кандидатів на американських громадян українського роду. Сьогодні ще за короткий час і замало є конкретних фактів, щоби можна видати загальну оцінку та ставити твердження. Але вже навіть з цеї короткої перспективи часу і на підставі кількох фактів можна висловити твердження, що „свіжа кров" виправдає наші надії. Зразу думки були поділені і не бракувало теж всіляких тривожних здогадів і висновків. Це до деякої міри відбилося теж в нашій пресі. Виглядало, що існує завелика різниця поглядів і навіть характеру, щоб її можна було вирівняти без більших непорозумінь і тертя. Але сьогодні вже є підстави твердити, що ці побоювання були передчасні і не цілком виправдані. Вже сьогодні можна ствердити, що всі сторони виявляють максімум доброї волі та шукають і находять дороги та способи і засоби, щоби всіх, стару і нову генерації та „свіжу кров" злити в одну творчу громаду. Сьогодні вже часто зустрічаємося з вістками з наших громад не тільки про „гостинні виступи" нових імігрантів, але й про їх активну участь в житті цих громад. Багато нових імігрантів вже сьогодні є членами Українського Народного Союзу і виявляють в ньому нову активність. Ми з вдовіллям реєструємо, що в кількох випадках нових імігрантів вже навіть вибрано на членів урядів Союзових відділів. З таким самим вдовіллям вже зареєстровано багато випадків співучасти нової іміграції у влаштовуваних громадських імпрезах і з особливою радістю треба відмітити, що нові імігранти находять поступово теж шлях до порозуміння і співпраці з місцевою американсько-українською молодіжжю. Початкові розбіжності думок і поглядів повільно, але певно зникають, навязується щораз більша і тісніша співпраця між старою і новою американсько-українськими генераціями з одного боку, а новими імігрантами з другого, находиться щораз більше спільну мову як у виміні думок так і праці а з цим зникає теж початкове побоювання сепаратности та будьяких непорозумінь. „Свіжа кров" безсумніву починає вливатися в спільні артерії нашого загального громадського життя і його живчик вже з кожним днем починає бити живіше.

Звичайно, ще не цілком ці справи наладнані і не бракує ще деяких пересудів з одного і другого боку. Але на підставі дотеперішнього хоча і короткого досвіду можна вносити, що повне вирівнання є вже тільки проблемою часу. Час до часу ще надходять турбуючі вістки з одної чи другої громади, що там приїхало кількох нових імігрантів і перше, що зачали, це стару европейську партійну гризню між собою, намагаючись втягнути до неї теж місцевих громадян. Подібні вістки надходять і з Канади, де, наприклад, один табор українських робітників насамперед вважав за відповідне поділитися на „мельниківців" і „бандерівців". Не пройде багато часу і їм самим буде соромно цих цілком незрозумілих на цій землі вчинків. Хай беруть собі приклад з нашого загально-американського життя. У нас теж є політичні партії, що між собою змагаються і конкурують, часто густо собі і „голову змнють", але ніколи не переступають демократичних прінціпів етики. Партії існують як іде про вибори, про ухвалювання законів і тим под., але при цьому меншість завжди підпорядковується більшості і зі скінченням виборчої кампанії, кінчається теж партійне словне змагання. Тоді всі беруться до праці та спільно виконують волю більшости. А вже цілком немає партій, як ідеться про оборону Америки в загрозливих часах. Цілком навпаки, як серед українців. Українці — чим більша загроза, тим більше партій і тим запекліша партійна боротьба. Як же відмінно мається справа в Америці. Сьогодні, наприклад, на кілька місяців перед вибором президента країни, обидві партії ведуть тільки одну закордонну політику. Бо вони не тільки голосять, але й в практиці визнають, що „салюс реі публіце — супрема лекс", що добро країни є найвищим законом. Хай же цю засаду навчаться застосовувати в громадському і щоденному житті теж нові українські імігранти. Ми переконані, що кожний з них, покидаючи европейський континент, не тільки в заяві перед американським консулем, але теж глибоко в душі і в серці постановляв бути під кожним оглядом добрим громадянином своєї нової американської батьківщини. Цю постанову він зможе виконати тільки тоді, як насамперед засвоїть собі всі ці основні демократичні прінціпи на яких Америка побудована та які зробили з неї найбільшу потугу в світі. Цим вони виконають не тільки свої зобовязання щодо Америки, але зможуть теж принести багато користи і чести своєму українському народові. Сьогодні вже ми маємо багато конкретних підстав твердити, що наша „свіжа кров" ці прінціпи повністю розуміє і їх з щораз більшим успіхом застосовує в практичному житті. А це найкраща запорука, що ця наша „свіжа кров" виправдає довіря американського загалу і всі надії американських українців.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Олег Чех

Як зруйновано Київ

В газеті „Ню Йорк Гералд Трибюн" в січні ц. р. друковано нариси Джона Стайнбека про його подорож по Совєтському Союзі в серпні — вересні 1947 р. Він пробув у Києві пару днів і присвятив йому два нариси („Н. Й. Г. Трибюн" за 19. і 20. січня 1948 р.). Він називає Київ напівруїною і пише далі: „тут німці показали, що вони можуть зробити. Кожна громадська будівля, бібліотека, театр, навіть постійний цирк, зруйновані не гарматною стріляниною, не підчас боїв, але полумям і динамітом. Київський університет спалено і розвалено, школи стоять руїнами. Це були не бої, це було несамовите руйнування всіх культурних цінностей, що були в місті, і майже всіх красивих будівель, які будувалися протягом тисячі років. Тут німецька культура зробила свою справу" (число від 19. січня). Підпис під першим фото, що показує руїни Хрещатика (головної вулиці Києва) в тому самому числі, подано такий: „Головна артерія Києва, **висаджена в повітря німцями при їхньому відході з України**". А підпис під одним знімком, що показує Лаврську Дзвіницю й руїни Успенської Лаврської церкви, (в числі від 20. січня) твердить: „Славетня Лавра, один із найстаріших манастирів і церков Руси, **висаджений при відступі німців**" (підкреслення мої).

В Києві Стайнбек потрапив до розпорядження Олекси Півторацького, радянського письменника, що говорив по англійськи. Півторацький розяснював Стайнбекові все, що той бачив; розяснював він, само собою зрозуміло, так, як годилося розяснювати чужинцеві. Отже, те, що пише Стайнбек, становить собою офіційну совєтську версію про руйнування Києва.

Ця версія не має нічого спільного з дійсністю. В ній большевики накидають німцям те, що зроблено було совєтськими руками.

Я був у Києві з самого початку війни, був там підчас того, як його зайняли німці і залишався там аж до часу, як мене німці примусово вивезли на роботу до Німеччини. Я не маю жодних симпатій до німецького „носійства культури", достоту добре знаю, як вони поводилися з людьми й господарювали в зайнятих ними землях; дещо спробував я і на власній шкурі. І я зовсім не збираюся захищати німців.

Але світ мусить знати правду. Все населення Києва бачило й знає те саме, що бачив і знаю я. Я хочу повідомити низку фактів, свідком яких я був, або про які я чув з перших рук. Ця правда, ці факти були пізніше приховані і фальшовані большевиками.

Насправді Київ, з його історичними памятками в цілому, спалили і зруйнували не німці, а большевики, які заздалегідь приготували все потрібне для руйнації, ще перед тим, як віддати місто німцям. І це руйнування відбулося не при відступі німців в осені 1943 року, але зараз же по вступові їх до Києва, в осені 1941 р.

А більшість стародавніх церков та інших культурно-історичних памяток Києва було знищено большевиками ще задовго перед війною. Так, протягом 1930-1936 рр. вони зруйнували в Києві Братський манастир (побудований у 17 сторіччі Мазепою), знищивши всякий слід не лише від будівель, але й від могил славетних культурних діячів, там похованих, знищили низку інших храмів 12-19 сторіч на Подолі (Поділ — назва частини міста); зруйнували Микільський манастир (17 сторіччя), побудований Мазепою Військово-Микільський собор з величною дзвіницею і низку інших церков 17-18 стор. на Печерську; знищили декілька церков 17-18 стор. в Лаврі та її околицях; геть розібрали Десятинну церкву, побудовану в 1842 р. на фундаменті церкви 10-го сторіччя, без усякого жалю й належних наукових заходів зрізали територію буквально начинених археологічними залишками з 9-12 сторіч так зв. „садиби Трубецького" і „садиби Петровського" в районі Десятинної церкви (там тепер побудовано школи); розібрали церкву Трьох Святителів, фундамент якої було закладено ще у 11 стор. Цілковито зруйновано також Золотоверхий Михайлівський манастир з прекрасно збереженою головною церквою, побудованою ще у 1108 р.; на місці її мали побудувати урядовий будинок в „козьонному" сучасному совєтському стилі, який не збудовано ще й до цього часу. Далі, було зруйновано надзвичайно мальовничу дзвіницю Кирилівського манастиря, побудовану в середині 18. стор. і низку інших будівель, які всі надавали Києву його своєрідний вигляд.

От коли були зруйновані майже всі ті „красиві будівлі, які будувалися протягом тисячі років", що про них розповідав Олекса Півторацький. В роках 1934-1935 передбачалося деякий час зруйнувати й Софійський собор, бо він перешкоджав розгорнути плянування велетенської площі перед урядовими будинками і житлових будинків для співробітників поруч розташованого

(Продовження на стор. 3-тій).

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

18)

— Тепер це вже не так важливо, — відповів генерал. Все рівно колгоспникові іти нікуди: совєтський устрій переміг. Ще раз втікати від нас напевно вже не наважаться. Бачив, які вони повертаються додому? Але це тільки початок. А ми їх в такім от стані протримаємо років п'ять! Га? Після цього скажи їм: „хочете втікати — втікайте, нічого не буде!" — ні одного не знайдете! Головне тепер не в них, а в нас, — продовжував генерал. — Ми тепер повинні дати життя для нашого вищого кола, щоб воно міцно стояло за совєтську владу. От, візьми мене. Чого мені не вистачає? Тут я все маю, однієї прислуги тільки у мене 13 осіб! Авто для мене, авто для дружини, я через певний час дам авто і доньці. Скажеш: тільки тут так живемо. Ні! У мене в Домі Уряду в Москві помешкання з вісьми кімнат. А чого мені там не вистачало? Все мав, звичайно, більше чи менше. Ну, а тепер моя Ганна Семенівна пригадала недолік... От їй все виконається. Говорить, вілла одна в Дрездені подобається. Чи не можна б, говорить, цю віллу під Москву перевезти? Ти як думаєш, можна перевезти чи розвалиться?

Генерал весело розсміявся.

— Чому ж не можна? — розсміявся й Величко.

— Ви її кусочками розберіть, а там німці складуть.

— Складуть, факт! — підхопив Потапов.

— Пригадується мені один випадок... У Сталіна є син Василь. Він разом зі мною в Домі Уряду мешкає. Чоловік веселої вдачі: уже дві дружини проміняв. Ну, якось з останньою дружиною не помирився, та і почав її бити. Та з помешкання на сходи вибігла, верещить, просить допомоги. На галас вибіг один академік і почав заспокоювати Василя: „Ви, Вася, говорить, син вождя, вам не годиться слабу жінку бити". Ну ,а Вася за це і академіку в обличчя зо два рази заїхав. Той самому Сталінові поскаржився. Чи Василеві за це вгоріло, чи з інших якихось причин, поїхав він до Німеччини. І, уявляєте ви, натрапив він тут, у Німеччині, на квартиру Гітлера, та давай все, що там було, на літака навантажувати. Навантажили меблів, посуд, ковдри і в Москву полетів. Аж знову хтось Сталіна про це повідомив. Розгнівався Сталін і наказав, як прилетить у Москву на летовище, все в нього реквізувати. Про це Василя повідомили через радіо. Він не дурень: все з літака викинув. Прилетів у Москву, а літак порожній. Тепер знову приїхав сюди і примусив німців гітлерівські меблі, які викинув з літака, збирати кусочки, зклеювати і йому доставити. От здорово вигадав; Ха-ха--аха- Так, що я і віллу, можливо, теж кусочками перевезу. Га?

Але трапилось так, що з ченералом сталася неприємна історія. Він був у маршала Жукова. Там він познайомився з американським лейтенантом, який міг розмовляти російською мовою. Лейтенант запросив його до себе на гостину. Довелося генералові піти. Бажаючи бути вічливим, генерал також запросив лейтенанта до себе. Генерал не сподівався, що лейтенант відвідає його. А американець, як виявилося пізніше, був точним: взяв та і прикотив.

Генерала це остаточно приголомшило.

— Щоб ти крізь землю провалився! Бодай би тебе собаки з'їли — сичав генерал, коли його повідомили про прибуття гостя.

Та що ж вони, ті американці, без розуміння, чи що?

Не дивлячись на особливе становище, його звання, його гарну роботу, за ним так же невтомно слідкували, як за кожним смертним на совєтській землі, а можливо навіть і далеко більше. Появу несподіваного гостя — чужоземця, могло бути трактовано по ріжному. Адже ж нікому і в голову не прийде така думка, що американець приїхав погостити звичайно, щоб тільки посидіти з розумним російським генералом і поговорити кілька годин, чи для того, щоб з живою російською людиною поговорити російською мовою, так би мовити, зробити чергову вправу в вивченні її... Генерал, не виходячи ще до гостя, кинувся до телефону і викликав керівника СМЕРШ-у. До генерала негайно приїхало два агенти СМЕРШ-у. Їх посадили в шафи. Тільки тоді генерал вийшов в кімнату і запросив американського лейтенанта. Генерал був в чудовому настрої. Американець поїхав зовсім задоволений невимушеною розмовою з російським генералом. А в шафах, двома агентами СМЕРШ-у, які задихалися від браку повітря і запаху нафталіну, велася стенограмма цієї „товариської зустрічі". Не дивлячись на це, генералові все ж добре нагоріло від Москви.

Життя вищих чинників уряду, армії, партії дорівнює життю ув'язненого. Простий совєтський громадянин мре від голоду, живе в злиднях і виконує тяжку працю на каторзі. Ріжниця між „волею" і в'язницею для простого громадянина скоріше чисто формальна: він все своє життя знаходиться в ув'язненні. Совєтський вищий урядовець в відміну від простого смертного, ув'язнений в золоту клітку. Годують його помаранчами, напувають шампанським, одягають в пристійне вбрання. Інколи дають змогу розважитися. Але приходить час, і тягнуть совєтського боярина у вошивий каземат, стрижуть на голові волосся, знімають ордени, б'ють по обличчі і відправляють в „отдаленниє места СССР", де бувший боярин чистить відхідники, забруднені злодіями, вбивцями і повіями...

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Недуги—ворог усіх народів

Туберкульоза, венеричні недуги, діточа й материнська смертність та малярія — оце недуги, які винищують теперішний світ. Таке ствердила Організація Світового Здоровя Обеднаних Держав з кінцем січня б. р., в Женеві. Ствердивши це, Організація застановилася над способами поборювання згаданих недуг.

Звичайно, як думаємо про такі міжнародні організації, як Обеднані Держави, то маємо на увазі, що вони займаються виключно політичними справами, в першу чергу заведенням вічного миру та виключенням війни як засобу для наладнування міжнародних спорів. Так думалось недавно і про Лігу Націй. Тому, як в 1930 році стало очевидним, що Ліга Націй не зможе осягнути політичних цілей, більшість людей почала думати, що Ліга стала непотрібною. Переочено діяльність Ліги на полі праці, виховання, освіти, здоровля й суспільного добробуту. Минулого року остаточно Лігу Націй розвязано, одначе деякі її агенції залишилися й дальше функціонують, як от Міжнародне Бюро Праці у Монтреалі, в Канаді. Друга незвичайно важлива міжнародна агенція, а це Світова Організація Здоровя, перейшла від Ліги Націй до Обеднаних Держав, і вона розвиває тепер велику діяльність. Це вказує, що є в світі такі справи, які перестали бути справою одиниць чи хоч би й поодиноких країн, а стали предметом журби цілого світу. Може щезнути уряд всесвітної організації, а залишиться по ньому ідея, яка спонукає інші уряди та всесвітні організації до діяння.

Коли Обеднані Держави розглядають справу поодиноких недуг з точки міжнародного здоровя, то це вказує, що Світова Організація Здоровя має слушність, коли твердить, що „здоровя' всіх народів є підставою до осягнення миру й забезпеки, а воно залежить від найповнішої співпраці одиниць і держав", як сказано в її статуті. Статут складено на Міжнародній Конференції Здоровя в Ню Йорку в р. 1946 і він набере повної сили, коли його ратифікують 26 держав, які є членами О. Д. Досі лише 17 держав його ратифікували, а між ними нема ні Злучених Держав Америки, ні оветів. Конгрес Злучених Держав уже мав на програмі нарад цю справу з кінцем минулого року, одначе серед підготови до виїзду на вакації її призабуто й тепер треба буде відгребати її наново.

Не зважаючи на ці недомагання, Тимчасова Комісія Міжнародного Здоровя радить і складає пляни на майбутнє. Її екзекутивним секретарем є д-р Брок Чисголм, який був генеральним директором Медичної Служби в Канаді. Його помічником є др Тамес Паран, генеральний лікар Служби Прилюдного Здоровя Злучених Держав. Осідком Тимчасової Комісії є місто Ню Йорк, а технічне бюро приміщене в Женеві, у Швайцарії, бо там було колись бюро здоровя при Лізі Націй.

До діяльности Тимчасової Комісії під теперішню пору належить між іншим збирання статистики здоровя й розвиток біологічних завдань, які вела колись Ліга Націй. Від УНРРА перебрала Тимчасова Комісія міжнародний вишкіл службовиків для плекання здоровя і призбирування різних інформацій в справі гигієни. Вона навіть вислала спеціяльну місію до Китаю, де справа прилюдного здоровя незвичайно занедбана. У місті Нанкінг, у Китаю, Комісія хоче основувати регабілітаційний осередок. З інших великих завдань, які вже перевела Тимчасова Комісія, звісне є припинення пошести холери в Єгипті в вересні минулого року.

Коли саме тепер радить Тимчасова Комісія Міжнародного Здоровя в Женеві і передумує способи переведення війни проти найстрашніших язв у міжнароднім здоровю, то це лише один з виявів її праці. Навчена досвідом з поборювання холери в Єгипті, Комісія вже в жовтні минулого року звернула свою увагу на венеричні недуги, які поширилися з великою силою після покінчення другої світової війни. Покликана для справи цієї недуги спеціяльна підкомісія поробила всі можливі старання для її припинення. Найбільш успішним ліком цієї недуги показалася пенисилина, одначе в світі нема ще потрібних припасів цього ліку. Тому треба було пошукати ще й за іншими середниками.

Поборювання туберкульози поширене вже на широку скалю в різних країнах і ця недуга перестала бути такою страшною з хвилиною, коли найдено способи її лікування. Тепер остається ще незльокалізована пошесть малярії. Ця недуга є тому небезпечна, бо вона має вплив на продукцію харчів. Саме тому, що внаслідок малярії впадає харчева продукція в світі, на неї звернено особливу увагу. Малярія забирає від праці мільйони людей в такому часі, коли можна збирати жниво в різних країнах, а це спричиняє застій в праці.

Піклування здоровлям є логічним діянням на міжнародному полі. Коли президент Труман у вересні минулого року „в імені населення Злучених Держав" заоферував постачання радіоісотопів для медичних дослідів усім країнам, то це є лише приклад, як можна співпрацювати з Міжнародною Комісією Здоровя.

Одначе не все, над чим працює Комісія, доходить до прилюдного відома. Багато справ полагоджується „поза плечима" і загальна публика цього не знає. Теперішній світ є політично недужий і щоб його уздоровити, треба наперед подбати про здоровя кожної людини зокрема. Здоровий на тілі чолвік зможе швидше видужати духом, а з цим прийде скорше й загальне видужання світу.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЯК ЗРУЙНОВАНО КИЇВ

(Продовження на стор. 3-тій).

НКВД. Проте, Софія залишилася ще де який час стояти.

Почалася війна 1941 р. Німецькі війська несподівано швидко оточили Київ півколом, яке з півночі й з полудня виходило до Дніпра. Це півколо поступово стискалося, аж поки місто не було оточене з усіх боків. До останнього дня бої за Київ провадилися за межами міста, хоч і безпосередньо близько коло нього. Німці не поспішали брати Київ; як пізніше зясувалося, вони хотіли взяти його цілковито неушкодженим, щоби пізніше заселити його виключно німецьким населенням. Тому вони з самого початку не були зацікавлені в тому, аби його руйнувати.

Приблизно в середині або в кінці серпня 1941 р. всі комуністи і „советські активісти", які залишалися в місті (більшість чоловіків з міста вивели) були, за наказом згори, обернені на „партизан". Їм пороздавали небачені до того часу чудові чоботи з жовтої шкіри, їм роздали револьвери, рушниці, ручні ґранати й пляшки з бензином (щоби підпалювали німецькі танки). Влада цих людей не була нічим обмежена; вони ходили по околицях міста, чекаючи побачити „аґентів ворога", в кожному зустрічному вбачали німецького шпигуна, часом приймали вночі блиск місячного світла в шибках вікон за світляну сиґналізацію, перевіряли в усіх чоловків документи — особисті виказки і скрізь шукали дезертирів.

В перших днях вересня дехто з цих „партизанів" радив своїм добрим знайомим, що жили в центрі міста (на Хрещатику та бічних коло нього вулицях), перебратися на околиці міста. „Інакше вам не поздоровиться" — казали вони; — Ось побачите, Хрещатик буде зруйновано. На ньому каменя на камені не залишиться! Перебирайтеся, поки ще не пізно!"

Пояс німецьких військ навколо Києва все стягався. Вже вигнали з міста на Схід майже всіх чоловіків (переважно військового віку) і багато дітей-школярів. Їх гнали пішки на Бориспіль (Баришпіль) шляхом, де вже давно не було ні кавалка хліба, ні краплини води. Шлях пішки, під вічною тривогою й обстрілом з повітря, тривав багато днів і немало, особливо — дітей, умирало; померлі залишалися лежати на шляху поруч із худобою, яка здихала на дорозі від виснаження. Декілька соток дітей в останню ніч перед тим, як увійшли німці, большевики, вже не маючи змоги прогнати їх крізь оточення німців, погнали на міноване поле на Печерську, за Лаврою, „щоб не віддати до рук ворогові". Очевидячки з тих самих міркувань було перестріляно і, частково, спалено живцем вязнів щільно напакованої „політичними" увязненими Лукянівської тюрми (карних злочинців випущено на волю).

Напередодні капітуляції міста „партизани" в жовтих чоботях бігали по вулицях, стріляючи в чоловіків, які необережно виходили з дому; всі ж бо чоловіки мусіли на той час вже покинути місто, залишивши жінок ворогові напризволяще.

Ще заздалегідь було пошкоджено або зруйновано машини на майже всіх фабриках, зруйновано пекарні хліба, було знищено або зіпсовано запаси харчових продуктів у складах; у річку викинули тисячі лантухів із боришном, цукром і сіллю, повиливали до каналів вино й спирт на лікерній фабриці, вилили на землю рослинну олію з бочок і так далі. Це все не мусіло потрапити до ворога.

В останній тиждень в житлові будинки, де ще давно були влаштовані в передбаченні війни газосховища для населення з хемічним очищенням повітря, приходили групи „партизан" і військових, щоби „перевірити" їх. Вони проштрикували бляшані рури фільтрів для чищення повітря, і тим самим робили їх непридатними. Напередодні опущення Києва, совети підпалили військові й залізничні склади. Запалахкотіли величезні запаси нафтових продуктів поблизу станції, велика нова будівля пасажирського двірця, залізнечне депо та інші споруди. 18. вересня струснули все місто вибухи, якими большевики зруйнували велику нову електрівню, споруди водогону, всі чотири мости через Дніпро, вкупі з вартовими, що на них були. Увечері німці почали потроху входити до міста.

19. вересня 1941 р. німецьке військо зайняло цілком Київ, який упав їм до рук, немов дозрілий овоч із дерева. Вони зайняли його без бою. Лише за пару днів до зайняття вони, з Голосіївського лісу, де німецькі частини стояли вже скоро місяць, випустили по Києву в напрямку на Поділ декілька набоїв невеликого калібру, ймовірно — мін з мінометів. І це було все.

Ранком 19. вересня місто мало дивний вигляд. Населення ще з вечора почало розбивати крамниці (геть усі крамниці були державні), та радянські установи, розносячи такі речі, як залишки харчових продуктів і мануфактури та іншого краму, столи, стільці, абажури до лямп, дитячі забавки, фаянсовий посуд, тощо. Люди були в запалі і на питання, навіщо вони це роблять, кричали у відповідь: — „Досить вони (тобто большевики) брали з нас! Візьмемо тепер від них хоч що можна! Однаково, все це — наше, наш піт і кров!"

По Хрещатику їздив невеликий німецький загін, завертаючись і повторюючи свій шлях. Там були автомобілі й вояки на роверах. Жовніри пробували заговорювати і жартувати з глядачами, що лавами своями на пішоходах. Майже всі глядачі понуро мовчали, глядячи на незнайомих переможців. Я почував, що мій душевний стан зливається з загальним похмурно-очікувальним настроєм натовпу. Хтось із натовпу крикнув ломаною німецькою мовою — „Хай живе переможна німецька армія!". На нього озирнулися зі здивованням, здвигаючи плечима.

На самому початку Хрещатика палав двохповерховий деревяний будинок (число 7), де на першому поверсі був ресторан, а на другому — якась установа. Населення околишніх будинків намагалось гасити пожежу, але це трудно було зробити, бо водогін було зруйновано і все місто залишилося без води. Все таки сяк так пощастило відборонити сусідні камяниці і пожежа згасла. Німці ніяк не реагували на неї; вони взагалі не втручалися перший день у місцеве життя. Вони обмежились на тому, що вибрали кращі з громадських будівель, щоб примістити там свої установи, і зараз же поставили скрізь коло них варту. Для головного штабу вони обрали „Ґренд Готель" — велику будівлю на Хрещатику, посередині між вул. Свердлова (кол. Прорізною) та площею імені Калініна (кол. Думська площа). Командатура примістилася в невеличкому готелі в домі ч. 1. на вул. Свердлова. В інших будинках розмістилась польова жандармерія, тощо.

На другий день зявились перші накази до населення, а через день ще й ще. В них німці вимагали зголошення всіх советських жовнірів, населення мусіло здати всю зброю, яку мало, вибухові матеріяли та газові маски. Пізніше людність мала віддати „забрані машини" (це залишилося незрозумілим); всі фабрики й установи, як і домові управи, то що, мали зареєструватись у командатурі і всі робітники, службовці й завідувачі фабрик, установ т. п. мали зявитись на свої місця й продовжувати роботу. Населення мало віддати радіоприймачі (їх скоро після початку війни всі мусіли віддати советській владі, а в день приходу німців розхапали назад).

(Дальше буде).

АДРЕСИ УСТАНОВ,

які займаються спровадженням імігрантів з Европи до Америки:

1. THE CATHOLIC COMMITTEE FOR REFUGEES, 165 W. 14th St., New York 11, N. Y.
2. UNITED SERVICE FOR NEW AMERICANS, 15 Park Row, New York 7, N. Y.
3. HIAS, 425 Lafayette St., New York 3, N.Y.
4. AMERICAN FRIENDS SERVICE COMMITTEE, 20 South St., Philadelphia 7, Pa.
5. CANADIAN LOCATION SERVICE, 4221 Explanade Avenue, Montreal, Canada.

З повище згаданих, установа під ч. 1 — займається католиками; під ч. 2 — протестантами й православними; під ч. 3 — жидами; під ч. 4 — ближче неозначеними особами.

Адреса організації „КЕР" — CARE — яка висилає на замовлення харчові пакунки, так звані „десять в одному" ($10 за пакунок) є слідуюча:

CARE
50 Broad Street, New York, N. Y.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З музики

КОНЦЕРТ Р. ПРИДАТКЕВИЧА

Дня 22. січня б. р. виступив проф. Роман Придаткевич з третім концертом в Морей Каледж, Кентоки. З цього, що читаємо в „Каледж Нюз", виходить, що проф. Придаткевич тішиться там великою популярністю. Особливо важне це, що скрипкові музичні твори, базовані на українській народній творчості, знаходять завжди в критичних оцінках особливе признання. Ці композиції це твори самого проф. Придаткевича, чи аранжеровки творів таких композиторів як Лисенко, Вериківський і т. п. Останній концерт обіймав крім українських композицій ще такі: Sonata i C minor Op. 2 — № 7 by Vivaldi-Prydatkewych; Concerto in A minor by Anton Dvorak; Introduction et Rondo Capriccioso by Camille Saint-Saens.

Концерт з цею самою програмою заповіджено в згаданій газеті на 6. лютого в Юніверзіті оф Луїзвил.

При згадках за гру проф. Придаткевича згадується теж про нього як композитора, якого твори грали симфонічні орхестри в Рочестер, Дітройт і т. д.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПРО УКРАЇНУ В „РОТАРІ КЛОБ" В МОРЕЙ, КЕНТОКИ.

Ярема Купчинський, що тому рік прибув зі скитальщини і дістався на дальшу науку до Морей Каледж, Кентоки, покінчив за рік гай-скул і уже дістався на університет. Замітне, що молодий скиталець став любимцем студентів і професорів. Це пізнати хоч би по тім, що в газеті, яку видають у каледжі, постійно про нього згадують як дуже спосібного й товариського „Джері" (не Ярема!), який уже мав кілька викладів про Україну. Між іншим згадано про його останній доклад про підсоветську Україну, який мав в „Ротарі Клоб", де було до 100 старших „джентелменів", які слухали про минуле й сучасне українського народу з найбільшою цікавістю.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Американська закордонна інформаційна програма

На домагання Конгресу департамент стейту зменшив минулого літа на 40 відсотків радіо-висилання до інших країн, відомі під назвою „Голос Америки". Мусіли також наполовину зменшити адміністративний склад міжнародної інформаційної служби та обмежити видатки на утримання бібліотеки та інформаційних центрів закордоном. Тим часом спільний комітет сенату та палати репрезентантів відвідав 22 европейські країни. Знайомлючися з політичним положенням, комітет також придивлявся до того як переводиться інформаційна програма департаменту державних справ. Про спостереження комітет писав недавно заступник голови комітету, Карл Е. Мундт — конгресмен з Савт Дакоти — в статті „Ми програємо війну словами в Европі", що була поміщена в ілюстрованому журналі недільного видання „Ню Йорк Таймс".

„В Празі" — писав К. Мундт — „ми маємо здібного, молодого американця на чолі інформаційної праці. Він має одного помічника американця і трьох помічників, найнятих в Чехословаччині. Ця жалюгідно мала група має інформувати нарід Чехословаччини про дійсні наміри та завдання американської політики. Вони мають втримувати і обслуговувати інформаційну бібліотеку (ми не маємо інформаційних центрів чи персоналу в інших містах Чехословаччини); мають приготовляти відповідний матеріял та перекладати для промовців та редакторів; замовляти приміщення, де можуть показувати наші документарні фільми; поширювати переклади американських щоденних новин та інформаційні бюлетені поміж чеськими громадськими діячами; влаштовувати обмін студентами, вчителями, культурними провідниками і т.п. поміж Чехословаччиною та Злученими Державами; перекладати празькі новини та надсилати до департаменту державних справ аби Вашингтон був поінформований, що про нас кажуть закордоном. Всі ці завдання — і багато більше — лежать на обовязку американських інформаційних урядників. Як щоб кождий з них міг робити за трьох, то і тоді вони не були би в стані подавати вистачаючі відомості про Америку чехословакам.

„Наслідки? Повільно, але певно ми втрачаємо змагання здобути прихильну громадську опінію в тій країні. Проти наших кількох хвилин радіових передач через короткі хвилі до Чехословаччини, росіяни висилають кілька-годинні програми щодня до тої малої країни... В протилежність до нашого малого складу інформаційної служби, росіяни втримують інформаційні центри по цілій країні, з великим складом добре вишколених робітників. По цілій Европі таке саме положення.

Безперечно тепер зрозуміло, що ми не можемо виграти словної війни, якщо не піднесемо і не поширимо нашої інформаційної служби", пише К. Мундт в своїй статті. Він радить в першу чергу аби Конгрес провів закон про встановлення сталого інформаційного й освітнього бюра при департаменті державних справ (сучасна інформаційно-культурна програма департаменту не є спеціяльно управнена законом). К. Мундт подав минулого року подібний законопроєкт до Конгресу. Він перейшов палату репрезентантів і тепер чекає на розгляд сенату.

Для підтримки програми К. Мундт радить, аби Конгрес ухвалив річно $50,000,000 — що було би „тільки біля одної третини коштів потрібних на будовання модерного военного корабля, згідно з сучасними цінами".

В Вашингтоні думають, що події останніх місяців збільшили надію на конгресову ухвалу щодо поширення і поліпшення закордонної інформаційної програми Злучених Держав.

Загальна Рада.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖЕРТВУЙМО ВДЕСЯТЕРО БІЛЬШЕ!

Ми, американські українці, звикли жертвувати. За мого довгого побуту в Америці не було такого року, щоби не була якась більша кампанія за жертвами на якусь добру ціль. Завжди була якась більша і важніша потреба, яку ми визнали за таку, що її повинен весь загал поперти. Та все це не дасться рівняти до цього нещастя, яке наш нарід в Европі тепер переживає. На жаль, не можемо помогти тим рідним, що є на наших землях, чи мучаться на Сибірі, але можемо помогти тим, що опинились в Німеччині. Але й самих скитальців є так багато, що коли б ми хотіли їм хоч у дечому помогти, то треба б збільшити нашу жертвенність вдесятеро. І це треба нам зробити. Ми тут ситі й одіті й таки призабули, що то голод і холод. Українські скитальці терплять за українську справу. Вони є жертвою московської тиранії та гітлерівського варварства. Їх треба ратувати. Це велике завдання можемо виконати тільки тоді, коли збільшими жертвенність, коли будемо в цій акції обєднані.

Тимко Милещук,
Ню Йорк, Н. Й.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято Героїв.

Заходом Організації Нової Української Іміграції (відділу в Филаделфії) влаштовано дня 25. січня в салі Т-ва Українсько-Американських Горожан, Святочну Академію для вшанування памяті усіх Тих, що віддали життя за волю України.

Свято відбулось при співучасти місцевого українського національного хору під проводом п. Теодозія Хоптяка та п. п. Аделайди й Елеонори Кульчицьких, які доповнили програму свята музичною точкою. В год. 6:30 о. Евген Мацелюх, в асисті о. д-ра Василика й о. Лазара, відправив панахиду за поляглих Героїв, в місцевій укр. гр. кт. катедральній церкві. У панахиді взяли численну участь старші громадяни й молодь, віддаючи в цей спосіб пошану тіням Героїв поневоленої, дорогої України.

Після панахиди відбулась Святочна Академія.

Вже на початку сильне та помітне враження зробила на всіх приявних декорація сцени. Вона викликала подив, підйом духа та святочний настрій. Декорацію запроектував та виконав артист-маляр Святослав Гординський, який недавно прибув до Америки. Декорація зображувала Січового Стрільця в боєвому виряді, з крісом в одній руці та синьо-жовтим пропаром, в другій. Синьо-жовтий прапор нагадував голубе українське небо та золотисті лани пшеничні на українських чорноземах. Стрілець немов живий, стояв задивлений в алегорію „Слави", яку зображено у виді ангела-жінки, з мечем у руці. В горі виднів напис „Слава Героям", а під ним з лівого боку Софійський Собор, як знамя Києва, а з правого Св. Юр, як знамя Львова. По обох боках сцени уставлено пальми.

Академію відкрив д-р В. Пушкар, взиваючи приявних до повстання з місць, для вшанування однохвилинною мовчанкою памяти Героїв. Бесідник в належно продуманому вступному слові змалював значення героїзму та його вплив на психіку народу.

Другу точку програми виконав з успіхом мішаний український національний хор з Филаделфії, під проводом п. Теодозія Хоптяка. Хор відспівав пісні: „Ви жертвою в бою нерівнім лягли", та „Вже літ зо двісті, як козак в неволі". Заслужене признання для молодого хору виявили приявні гучними оплесками. З черги осьмилітня, мала нова емігрантка, Христя Хомин, сміло й гарно віддеклямувала поезію „На Могилах Борців".

Святочний реферат, глибоко продуманий та належно опрацьований, виголосив п. Ігнат Білинський. Бесідник представив хід визвольної боротьби українського народу в минулому та сучасному, змальовуючи героїчні чини Крутів та Базару, згадав героїчну постать отамана С. Петлюри, та впавших героїв - революціонерів: полк. Е. Коновальця, Біласа, Данилишина, О. Бесараб та ряд інших, однак, як сказав бесідник, не сила вичислити усіх, бо їх у нас вже мільйони, відомих та безіменних. Сьогоднішня бортьба УПА є найкращим виявом відродження лицарського духа в українському народі та доказує, що силою ідеї можна перемагати й найсильнішого ворога.

Треба лиш, щоби народ, в першій мірі числив на свої власні сили та обєднано стремів до однієї мети. Свята боротьба за волю, яку веде сьогодня український нарід із своєю героїчною УПА зобовязує однак українських патріотів у цілому світі станути в одному фронті та спрямувати усі свої сили для моральної й матеріяльної допомоги визвольній бортьбі. „Лише спільними силами воюючого краю та морально здорової й ідейно обєднаної іміграції, українсьський народ зможе вкінці зреалізувати свою відвічну мрію — Ідею, якій на імя Українська Самостійна Соборна Держава" — закінчив свою промову бесідник.

Зчерги п. п. Аделайда і Елеонора Кульчицькі виконали музичну точку з творів Шумана та Баха. Вслухуючись в поважні й милі звуки музики, саля гейби завмерла, а по закінченні мистецької гри, через кілька хвилин не вгавали рясні оплески.

Відтак п. Ярослав Мадай, виконав деклямацію „Пісні Свободи", В. Янова. Деклямація зробила помітне враження на приявних своїм філософічним змістом, який вповні відповідав вимогам хвилі. Декляматор виконав її вміло й з чуттям.

Інсценізацію бою під Крутами виконали з повним успіхом п. п. П. Іваш, Ю. Граб, М. Баранецький, Я. Мадай, В. Дорош і П. Ткач. Головну ролю отамана відіграв з повним відчуттям драматизму п. П. Іваш.

На кінець хор відспівав декілька стрілецьких пісень, а відтак американським і українським гимнами, закінчено це величаве свято. Учасники свята опускали салю піднесені на дусі та скріплені в вірі, що воля українського народу вже по виплаті деяких коштів, призначено на медикаменти для близька. Весь дохід зі свята, УПА.

Учасник.

Вашої жертви ще бракує до одного мільйона на фонд допомоги українським скитальцям. Пошліть її негайно!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 8. лютого, в год. 1. пополудні, в Домі Порожан, 847 Н. Фреклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — За уряд: М. Курко, пр.; І. Потучко, рек. секр.; М. Паранич, фін. секр.

БОСТОН, МАСС. — Річні збори Тов. ім. Єв. Коновальця, від. 238, відбудуться в неділю, 8. лютого, зараз по Сл. Божій, в церковній гали. Просимо всіх членів, старших і молодших, прийти на ці збори хоч раз на рік. Буде звіт за цілий рік, будуть важні справи і вибір уряду на цей рік. Просимо членів платити точно свої вкладки до Союзу, бо секретар мусить відіслати їх на час до гол. каси. — За уряд: В. Ярош, гол.; П. Попович, кас.; М. Давискиба, секр.

MONESSEN, PA.—Monthly meeting of St. Peter and Paul Society, Branch 338, will be held Sunday afternoon at 2:00 P. M. at the Ukrainian Hall, 2nd and Schoonmaker Ave. All members are requested to attend and pay their premiums to date. — E. J. Rypiuk, Sec'y.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів і члениць(що місячні збори відбудуться в неділю, 8. лютого, в год. 12. вполудне, в Домі Від. У. Н. Союзу, 843 Н. Вестерн Еве. — Т. Шпікула, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 8. лютого. зараз по другій Сл. Божіь, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. — За уряд: Н. Декан(предс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Повідомляємо членів Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. лютого, в годині 3. пополудні, в своїм власнім домі, 914 Френклін Еве., на Савт Сайд. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до порішення. — За уряд: І. Бріяць, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. Івана Хрестителя, від. 223, відбуде місячні збори 8. лютого зараз по Сл. Божій галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — Йосиф Кравчук.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Бр. св. Василія Великого, від. 364, відбудуться в неділю, 8. лютого, в годині 2:30 пополудні, в Українськім Домі, 3161 Іст 93. ул. Просимо кожного члена бути приявним на зборах, бо є важні справи до вирішення. — Уряд.

ПОШУКУВАННЯ

АННА ДОБРОЛЯНСЬКА
замужна ЛАВРІВ
пошукує свого рідного брата на скитальщині

СТЕФАНА ДОБРОЛЯНСЬКОГО

син Олекси і Насті, з села Потік, повіт Рогатин, Галичина. Прошу писати на адресу.

ANNA LAWRIW
331 East 5th St.,
New York, N. Y., U. S. A.

ТАРЗАН, ч. 1778. Інспірація з дерева.

Джена зрозуміла осторогу свого чоловіка в надземній колибі...

...й притаїлася на так довго, доки не перейшла попри неї ватага.

Одначе мала Нкіма боязливо слідкувала в тіні дерев за походом ватаги.

Бистрі очі Тарзана завважали малу приятельку і він попав на одну думку.